

CB). – **70. Moravský kras:** Blansko, Pustý žleb, vápencové skály nad Punkevní jeskyní, ca 350 m n. m. (7. X. 1981 *S. Jeßen*, herb. S. Jeßen in Lovis & Reichstein 1985 [paratyp]). – **84a. Podbeskydská pahorkatina:** Sklenov, areál hradu Hukvaldy, ve šterbinách hradních zdí hojně (29. VI. 1977 *Z. Kilián*, FMM; 29. VIII. 1979 *A. Hájková*, FMM). – Sklenov, PP Hradní vrch Hukvaldy, V expozice, poblíž vstupu v polostínu na kamenné zdi obory, 360 m n. m. (27. VIII. 2000 *A. Hájková*, FMM). – Hukvaldská obora, kamenná zídka mezi obcemi Kozlovice a Hukvaldy, hojně v bučině při žluté turistické cestě (17. III. 2000 *Z. Vrabel*, OSM). – Sklenov, Hukvaldy, na zdi obory ca 30 m od vstupu od obce do obory, ca 100 m JV od kostela v obci Hukvaldy, 355 m n. m., 49°37'21,8" N, 18°13'22,4" E (24. VIII. 2004 *L. Ekrt*, herb. L. Ekrt). – Sklenov, Hukvaldy, na vnitřní zdi zříceniny hradu Hukvaldy u hradní studny, ca 500 m JV od kostela v obci Hukvaldy, ca 400 m n. m., 49°37'8,8"N, 18°13'44,2"E (24. VIII. 2004 *L. Ekrt*, CB, PRC, herb. L. Ekrt).

***Asplenium trichomanes nothosubsp. moravicum* (subsp. *hastatum* × subsp. *pachyrachis*)**

Termofytikum:

17b. Pavlovské kopce: Klentnice, vápencové skály pod zříceninou Siroťtého hrádku ca 0,4 km SZ od kostela v obci, ca 430 m n. m. (5. IV. 2002 *L. Ekrt*, herb. L. Ekrt).

Mezofytikum:

70. Moravský kras: Pustý žleb, vápencové skály u Punkevní jeskyně, ca 350 m n. m. [locus classicus] (25. VIII. 1981 *S. Jeßen*, herb. S. Jeßen in Jeßen /1995/; 26. X. 1990 *S. Jeßen*, herb. S. Jeßen in Jeßen /1995/). – Pustý žleb, vápencové skály nad cestou ca 500 m SSV od rozcestí turistických cest Pod Salmovkou, ca 440 m n. m. (22. VII. 2002 *L. Ekrt*, herb. L. Ekrt).

ZPRÁVY O LITERATUŘE / BOOK REVIEWS

Sekerka P., Obrdžálek J. & Ponert J.

Orchideje na zahradě

Grada Publishing, a. s., Praha, 2006, 100 p. textu incl. 8 černobílých pérovek, 1 tab. + 20 p. barevných příloh (88 foto), cena 119,- Kč, ISBN 80-247-1640-2

Název knížky svádí k přijetí poněkud laciného předpokladu, že se jedná o pouhý návod k pěstování vybraných zástupců čeledi *Orchidaceae* na našich zahrádkách. Již při prolístování publikace však poznáme, že tomu tak není. Obšírné pojednání o 25 rodech, 5 mezirodových křížencích a kratší zmínky o dalších 17 rodech je opřeno o nezbytný morfologický popis, ale hlavní význam se odráží ve velmi cenných informacích o přirozeném rozšíření a ekologických nárocích a z toho přirozeně vyúsťujících návodu složení pěstebního substrátu a možné kultivace.

Úvodní část přibližuje morfologii vstavačovitých, jejich život, mykorhizické vztahy, životní cykly, možnosti a způsoby kultivace, pěstování v zahradách, přesazování, nároky na stanoviště, choroby a škůdce. Zvláštní kapitola je věnována rozmnožování, výsevu semen a nezbytná je i připomínka o legálním dovozu a vývozu rostlin. Příjemně pro pěstitele je i zjištění, že u každého taxonu je symbolem označeno rozmezí minimálních teplot rozhodující o zimovzdornosti jednotlivých druhů.

Největší část publikace zaujímá přehled druhů, event. jejich kultivarů. Hned u prvního rodu *Cypripedium*, se 48 druhů, v přírodě existujícími hybridy a formami a 70 zahradními hybridy, se český čtenář seznamuje s taxony donedávna u nás neznámými. Fotografická příloha (škoda, že fotografie nejsou v některých případech většího formátu) převyšuje variabilitou v mnoha ohledech i úroveň monografie Cribba (Cribb

1997) doložením druhů a hybridů, které v ní chybějí (*Cypripedium fasciolatum*, *C. macranthos* var. *album*, *C. macranthos* var. *speciosum*, *C. palangshanense*, *C. tibeticum* f. *corrugatum*, *C. wardii*). Stejně tak může v informovanosti o prostředí konkurovat např. pojednání o orchidejovitých Severní Ameriky (Keenan 1998). Tito autoři neberou v úvahu významné pěstitelské poznatky známé již v první polovině 20. století (např. Wehrhahn 1931), protože nejsou psány anglicky.

Kromě kvalitních fotografií je příjemným překvapením i dobrý botanický popis a pro pěstitele zveřejněné nejnovější zkušenosti s kultivací. Tím, že jsou popsána přirozená stanoviště, se dostává čtenáři možnost vybrat vhodnou polohu a substrát i na zahradě a respektovat ekologické podmínky druhu. Právě zkušenosti s pěstováním dovolují významně doplnit monografii Cribbovu a v mnoha ohledech ji poopravit. Nadmořská výška výskytu v domovině, acidita půdy, vztah k výskytu karbonátů v půdě, složení pěstebního substrátu a další ekologické údaje jsou součástí informace o téměř každém taxonu nebo alespoň skupině. Cenný je i seznam zahradních hybridů s rokem zařazení do kultury.

Ale aby nezůstalo jen u střešičníků: ty sice tvoří asi největší součást knihy, ne však jedinou. Rovněž další rody zahrnují pěstování některých našich domácích zástupců, ale i značné množství taxonů s přirozeným areálem výskytu mimo naše území. Právě u těch je ekologická charakteristika hodně důležitá, často prvně publikovaná v české literatuře. Tak je to např. u rodu *Dactylorhiza*, u kterého bychom čekali vyšší výčet domácích druhů, ale tady je výběr našich (známých) taxonů zúžen a naopak rozšířen o druhy cizího původu u nás pěstovatelných. Velmi cenné zkušenosti jsou uvedeny v případech, u kterých mnoho pěstitelů předpokládalo donedávna nemožnost či vysokou obtížnost kultivace, jako např. zástupců rodů *Calypso*, *Goodyera* a *Spiranthes*.

Co knížce vytknout? Snad jen to, že u některých zástupců např. rodů *Dactylorhiza* a *Platanthera* cizího původu není více informací o ekologických nárocích. Třeba se jich dočkáme v rozšířeném příštím vydání. V každém případě lze knížku doporučit nejen botanikům pro možnost seznámit se s novými introdukovanými druhy, ale zejména pěstitelům a zahradníkům, a to nejen soukromníkům, kteří mají chuť vstavačovitě pěstovat, ale u domácích druhů i řízenému pěstování v centrálních institucích. Vždyť registrované a cílené pěstování povede nejen k poznání života těchto druhů, ale může zachránit řadu mikrospecií a ekotypů s možným návratem do přírody.

Literatura

- Cribb P. (1997): The genus *Cypripedium*. – Timber Press, Portland, Oregon [reprinted 1999].
Keenan P. E. (1998): Wild Orchids across North America. – Timber Press, Portland, Oregon [reprinted 2000].
Wehrhahn H. R. (1931): Die Gartenstauden. 1. Bd. – Verlag von Paul Parey, Berlin.

Jiří K o l b e k